

VOCEA INVITAȚILOR STRĂINI ÎN PARLAMENTUL ROMÂNIEI
(2007–2013). REPREZENTĂRI DISCURSIVE ASUPRA IDEALULUI
DEMOCRATIC EUROPEAN

VALENTINA PRICOPIE*

ABSTRACT

THE VOICE OF FOREIGN GUESTS IN THE ROMANIAN PARLIAMENT
(2007–2013). DISCURSIVE REPRESENTATIONS ON THE EUROPEAN
DEMOCRATIC IDEAL

This paper focuses on discourse analysis of a comprehensive corpus which consists of ten speeches presented by foreign guests in the plenum of Romanian Parliament, between 2007 and 2013. We talk about European officials and representatives of other States or international organizations, other than the EU, which emphasize the democratic ideal thesis in argumentative discourses of authority, oscillating between representations on values and principles of democracy in Europe and their concrete manifestations in today's Romania. The theoretical and methodological framework is provided by the argumentation theory and new rhetoric perspective on deliberative discourse, with focus on the current practice of public diplomacy at the European central level.

Keywords: democratic ideal, parliamentary debate, public diplomacy, political argument, Romanian Parliament.

1. INTRODUCERE

În perioada vizată de acest studiu (2007–2013), reperul esențial îl reprezintă aderarea României la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007, moment care a declanșat introducerea și dezvoltarea tematicilor europene în interiorul dezbaterii parlamentare, dar și intrarea României într-o nouă etapă în relație cu idealul democratic. În studii pe care le-am elaborat anterior¹, un corpus exhaustiv, format din cele 161 de ședințe comune în Camerele reunite ale Parlamentului României

---

* Institutul de Sociologie al Academiei Române, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711 București, România; e-mail: valpricopie@gmail.com.

¹ Vezi V. Pricopie (2013, 2014).

desfășurate în perioada menționată, a stat la baza unor analize punctuale axate în principal pe timpul alocat dezbaterii efective și pe tematicile majore ale discursului parlamentar românesc în relație cu Europa și idealul european. Tematicile prioritare identificate, în funcție de timpul de dezbateră alocat, sunt următoarele: dezbateră și aprobarea bugetului de stat și a bugetului asigurărilor sociale de stat, și, respectiv, propunerile, dezbaterile și votul pentru diferitele moțiuni de cenzură la adresa guvernelor succedate în această perioadă. Două alte tematici secvențiale, dar pentru care timpul de dezbateră a fost semnificativ, sunt cele asupra suspendării președintelui României (2007, 2012) și asupra revocării Avocatului Poporului (2012). O altă tematică recurentă în perioada 2007–2011 și care lipsește în ultimii doi ani acoperiți de studiul nostru (2012 și 2013) o constituie evocarea evenimentelor din decembrie 1989.

Tematica *Europa* (reper simbolic)/*Uniunea Europeană* (reper instituțional) înregistrează o prezență discursivă recurentă, cel mai adesea, sub formă de argument politic² transversal pentru susținerea unei poziții în cadrul reuniunilor comune. O a doua tematică recurentă utilizată adesea drept argument politic o constituie *democrația*, cu diferitele sale variațiuni discursive: principii democratice, democrația națională, democrația europeană, valorile democratice, idealul democratic; în fapt, referirile la idealul democratic sunt adesea introduse discursiv printr-o contextualizare tematică europeană ori prin comparație, între sistemul democratic românesc și cel occidental/european.

În cadrul dezbaterilor parlamentare din Camerele reunite ale Parlamentului României pentru perioada analizată, am consemnat separat intervențiile externe în plen reprezentate de: 10 inițiative de politică externă ale Parlamentului României; primirea, conform procedurii de organizare a ședințelor în plen, a 15 mesaje din partea Președintelui României și, respectiv, 10 alocuțiuni ale invitaților străini – reprezentanți ai altor state sau ai organismelor internaționale (vezi lista în *Anexa nr. 1*). Acestea din urmă constituie corpul acestui studiu pe care îl analizăm în relație cu valențele discursive emergente ale idealului democratic european în România contemporană, din perspectiva practicii diplomației publice la nivel european și internațional.

---

² În perspectiva dezbaterii raționale, Calvert și Johnson (1998) operaționalizează conceptul de „argument politic” (*political argument*), utilizat în cadrul unei dezbateri autentice în care sunt implicați participanți cu statut egal, care își conduc propriul argumentar prin sinceritate. Paradigma aplicabilă este aceea de comunicare-acțiune (în accepțiunea de discurs performativ, cf. Austin, 1970), în cadrul căreia se pornește de la premisa că actul politic este format din secvențe infinite de comunicare, iar forța argumentului utilizat în actele de comunicare ale actorilor politici vine din aplicabilitatea socială și societală a acestuia (luare de decizii, demarare de proiecte cu impact social etc.), însoțită de legitimitatea cu care actorul politic este investit. În perspectiva celor doi autori, ședințele parlamentare constituie doar o „versiune ritualizată a argumentului politic” (Calvert, Johnson, 1998, p. 10), acestea fiind constrânse de caracterul oficial, formal, procedural al ședinței parlamentare în sine, luarea cuvântului în cadrul ședinței parlamentare nefiind nimic mai mult decât un act de comunicare cu valențe politice, de care se uzează în sensul susținerii sau respingerii unei teme date (Calvert, Johnson, 1998, p. 10).

2. PERSPECTIVE ASUPRA DEMOCRAȚIEI ÎN EUROPA: CONTEXT JURIDIC LA NIVEL CENTRAL-EUROPEAN

Democrația constituie valoarea fundamentală care stă la baza construcției europene; Tratatul Uniunii Europene, denumit Tratatul de la Maastricht (1992), introduce în *Preambulul* versiunii sale consolidate (2010), un paragraf care prezintă democrația în trei ipostaze esențiale:

a. valoare universală și emanație a moștenirii culturale a continentului european: „INSPIRÂNDU-SE din moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei, din care s-au dezvoltat valorile universale care constituie drepturile inviolabile și inalienabile ale persoanei, precum și libertatea, democrația, egalitatea și statul de drept”³,

b. principiu fundamental: „CONFIRMÂND atașamentul lor față de principiile libertății, democrației și respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și ale statului de drept”⁴,

c. valoare instituțională în cadrul UE: „HOTĂRĂȚI să consolideze caracterul democratic și eficacitatea funcționării instituțiilor, pentru a le permite acestora să-și îndeplinească mai bine, într-un cadru instituțional unic, misiunile care le sunt încredințate”⁵.

Varianta consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană enumeră astfel toate valorile fundamentale (printre care și democrația) care statuează legitimitatea democratică a construcției europene actuale: Art. 2. „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. *Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.*”⁶. De asemenea, cf. Art. 10 (1), din punct de vedere instituțional, „Funcționarea Uniunii se întemeiază pe *principiul democrației reprezentative*”⁷, în timp ce importanța dialogului democratic cu cetățenii europeni este subliniată în Art. 10 (3), după cum urmează: „*Orice cetățean are dreptul de a participa la viața democratică a Uniunii. Deciziile se iau în mod cât mai deschis și la un nivel cât mai apropiat posibil de cetățean.*” Democrația ca principiu fundamental este, în plus, prima valoare pe care Uniunea Europeană se angajează să o respecte în relațiile sale externe în plan internațional, conform aceluiași Tratat (vezi Art. 21, alin. (1)). Dintre scopurile acțiunilor UE care includ participarea democratică, amintim: consolidarea și sprijinirea

³ *Versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană*, „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”, C83/10.03.2010, p. 15.

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.*, p. 17.

⁷ *Ibid.*, p. 20.

democrației (art. 21 (2), a/), sprijinirea participării tinerilor la viața democratică a Europei (Art. 165 (2)), protejarea instituțiilor democratice și a populației civile (Art. 222 (1) a/).

Varianta consolidată a Tratatului UE permite adoptarea în 2010 a *Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene* (C83/02) care pune valorile universale în centrul acțiunii sale simbolice, noul text de lege statuând întemeierea acestor valori pe principiul democrației și principiul statului de drept și prevăzând consolidarea constituțiilor democratice ale statelor membre. Cu toate acestea, niciunul dintre documentele legislative analizate succint mai sus nu surprinde perspectiva sistemică, legitimă din punct de vedere juridic, în abordarea democrației la nivel european.

Prin varianta consolidată a Tratatului UE, în baza *Protocolului privind rolului Parlamentelor naționale în Uniunea Europeană* (C310/2004), se accentuează rolul și implicarea parlamentelor naționale ale statelor membre în afacerile interne ale Uniunii Europene; astfel, Art. 12 al Tratatului definește relația dintre Parlamentul European și parlamentele naționale ale statelor membre prin sintagma „cooperare interparlamentară”. În baza principiului cooperării interparlamentare, membri ai Parlamentului European participă frecvent, promovând dialogul informal, la vizite de lucru, de documentare și de studiu sau la vizite tematice dedicate politicilor europene desfășurate în parlamentele naționale ale statelor membre, la inițiativa acestora din urmă. Tot la invitația parlamentelor naționale, includem și vizitele oficiale, cu caracter formal, ale reprezentanților instituțiilor europene (în special, președintele Parlamentului European, Președintele Comisiei Europene, Președintele Consiliului European, Președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei) – în care se încadrează și majoritatea discursurilor înregistrate în corpul acestui studiu – care fac parte din categoria discursurilor de diplomatie publică, cu finalitate comunicațională axată pe imagine, vizibilitate și promovare.

3. IDEALUL DEMOCRATIC ȘI DEZBATEREA PARLAMENTARĂ: CONTEXT TEORETICO-METODOLOGIC

Dezvoltarea unor noi direcții de cercetare în științele socio-umane, cu accent pe evoluțiile recente ale procesului de democratizare, au produs concepte noi, precum *democrație participativă*, *democrație deliberativă*, *dezbateri democratice* și *dezbateri participative*. În fapt, referențialul prim rămâne democrația din Grecia Antică, la fel cum abordările recente asupra *dezbaterei*, *dialogului* și *participării* sunt legate indisolubil de *democrație*. În accepțiunea sa tradițională, *democrația* este definită prin *reprezentativitate* și accesul cetățenilor la putere și la exercitarea democratică a acesteia. De aceea, specialiștii în drept european consideră că

utilizarea formei adjectivale *democratic/democratică* este lipsită de rigoare⁸, în textele fondatoare și cele revizuite care instituie Uniunea Europeană. Pe de altă parte, este universal acceptat faptul că *participarea* se află în centrul sistemului democratic (vizând participarea cetățenilor la deciziile publice), iar *dezbaterea* constituie forma esențială de participare la democrație. Din aceste considerente, putem interoga inclusiv cele două sintagme conceptualizate care domină vocabularul științific socio-uman al ultimilor douăzeci de ani în Europa și în lume, respectiv *democrație participativă* și *dezbatere democratică/participativă*, care, la limită, pot fi considerate expresii pleonastice. Cu toate acestea, larga lor răspândire în literatura de specialitate poate fi explicată în concordanță cu unele remarci de ordin empiric (inclusiv în ceea ce privește democrația în Uniunea Europeană), care țin de criza de reprezentativitate ce definește societățile democratice contemporane, tradusă științific prin formula „deficit democratic”⁹. În plus, evoluțiile sociale și instituționale rapide înregistrate în ultimii ani sunt departe de a se fi încheiat, ceea ce face ca toate aceste concepte să fie supuse unor provocări și mutații fundamentale, motiv pentru care specialiștii consideră că limitele actuale de definire a acestora rămân încă imprecise.

În acest context, parlamentul constituie forul instituțional legislativ la nivel național, care, prin reprezentativitate democratică, reprezintă interesele cetățenilor naționali, iar prin extrapolare, Parlamentul European acționează în același sens la nivelul Uniunii Europene în interesul cetățenilor europeni. În perspectiva simbolică a idealului democratic, dezbaterea publică în cadrul ședințelor ordinare și solemne ale parlamentului național ar constitui, astfel, instrumentul democratic esențial pe care parlamentarii (reprezentanți ai cetățenilor) îl utilizează în sensul corectării prevederilor legislative în beneficiul interesului național/public/comun. În practică,

---

⁸ „L’utilisation du terme démocratique dans sa forme adjectivale manque parfois de rigueur. Elle tient au fait qu’est attachée au mot démocratique une connotation positive qui parfois tend à masquer des évolutions qui remettent en cause la démocratie, tout du moins dans sa forme traditionnelle, à savoir représentative. La confusion opérée par la Cour européenne des droits de l’homme entre un système de valeurs, les droits fondamentaux, et un système de légitimation et d’exercice du pouvoir, la démocratie, en témoigne” (Mathieu, 2010: p. 11).

⁹ Există numeroase interogații de ordin teoretic și empiric în legătură cu acest concept, dar întrebarea esențială care se impune este următoarea: există oare un deficit democratic european? Literatura de specialitate explică această dilemă din perspectiva deficitului european în materie de „soft power”, în sensul în care realizările incontestabile ale Uniunii Europene în ceea ce privește promovarea și implementarea standardelor democratice sunt cu mult mai semnificative decât percepția publică adesea negativă (atât în interiorul UE, cât și pe plan internațional) asupra imaginii Europei și a acțiunilor și realizărilor concrete ale acesteia, cauzate mai degrabă de un deficit comunicațional la nivel de diplomatie publică. Vezi în acest sens cartea *European Public Diplomacy* (Mai’a K. Davis Cross și Jan Melissen, 2013), de unde spicuim: „There is a complex story behind the gap between the EU’s image and the reality of its significance in world politics. However, the consequence of this weak and often negative, external image is that the EU continually underperforms when it comes to soft power” (p. 2).

adesea, formulele care dau seama de idealul democratic, omniprezente în discursul parlamentar, vizează obiective pe termen lung și foarte lung și se constituie în apanajul „democrațiilor emergente”.

În fapt, însă, literatura anglofonă (Elster, 1998; Risse, 2000) de influență habermasiană din domeniul științelor politice stabilește, încă de la începutul anilor '90, că dezbateră politică – denumită procedural în acest mod, dar impropriu din punct de vedere conceptual – reprezintă un șir nesfârșit de acte de comunicare în cadrul cărora fiecare participant la dialogul politic intervine în scopul de a modifica opinia (poziția) interlocutorilor. În perspectivă lingvistică, este preferată sintagma de „discurs parlamentar” și evitată formula de „dezbateră parlamentară”, iar discursul parlamentar este înțeles și analizat ca o subdiviziune a discursului politic. Diferențele definiții oferite de cercetători indică, pentru L. Treimane (2010), trei caracteristici esențiale ale „discursului parlamentar”, după cum urmează: „Reprezintă varianta cea mai formală și instituționalizată a discursului politic; evidențiază șabloane fixe și recurente de comunicare care formalizează și restricționează, în egală măsură, modul de comunicare; impune o abordare contextuală în analiză” (Treimane, 2010, p. 79). Autoarea citată analizează în abordare lingvistică *pattern*-urile lexico-gramaticale ale ședințelor parlamentare care cuprind mai multe „debateri” (după cum sunt denumite procedural), pentru care propune următoarea definiție: „Elementul central al sesiunii plenare îl constituie dezbateră – o confruntare formală, verbală a membrilor Parlamentului, pe probleme de legislație. În cadrul dezbaterii, membrii nu își exprimă numai opinia personală, ci și pe aceea a partidului politic pe care îl reprezintă. Astfel, dezbateră este, de obicei, o confruntare formală între „poziția” parlamentară (forța politică ce formează guvernul, denumită „coalțiție”) și „opozitiție” (Treimane, 2011, p. 83).

Elementele discursive care se înscriu în registrul idealului democratic sunt, cu toate acestea, omniprezente în discursul parlamentar, în sensul în care forța simbolică și, deci, argumentativă a referirilor la democrație, în general, și la valorile democratice, în special, poate releva locuri comune care circumscriu orice discurs public/politic cu valențe argumentative, emis în sfera publică democratică. Discursurile din categoria diplomației publice explorează și uzează de aceste locuri comune ale discursurilor naționale¹⁰, astfel încât să transmită mesaje comprehensive, convingătoare și la îndemâna auditoriului.

---

¹⁰ „Discursive influence is more easily obtained if the message transmitted is consistent with the basic beliefs and values of people [...]. Social structures of meaning function in this way as a structural constraint on future articulations. This means that any articulation seeking to influence a foreign discourse must be attuned to specific patterns of meaning that already exist. Influence is maximised by framing interventions in subtle terms that resonate with the existing discursive elements. Public diplomacy should thus as a first step involve a solid analysis of the political discourses of the target group” (Rasmussen, 2009, p. 6).

4. CONTEXT INSTITUȚIONAL: ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ȘEDINȚELOR COMUNE ALE CELOR DOUĂ CAMERE ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI

În conformitate cu Art. 13 (Capitolul II, Secțiunea I) din *Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului*¹¹, reunirea în plen a tuturor senatorilor și deputaților din Parlamentul României se realizează în condiții specifice, în baza prevederilor Art. 62 din Constituția României. Printre acestea se numără primirea mesajului Președintelui României și, respectiv, punerea sub acuzare sau suspendarea acestuia, primirea mesajelor oficialităților străine (reprezentanți ai altor state sau ai organismelor internaționale) care vizitează țara și adoptarea legilor de aderare la Uniunea Europeană, la NATO sau la alte organisme internaționale, dar și acordarea ori retragerea votului de încredere din partea Parlamentului pentru Guvern, prin inițierea și adoptarea moțiunilor de cenzură. Alte competențe ale reuniunilor comune în plen vizează numirea Avocatului Poporului și a directorului Serviciului Român de Informații, examinarea și aprobarea rapoartelor de activitate prezentate de Consiliul Superior de Apărare a Țării și de Curtea de Conturi.

Camerele Parlamentului se reunesc în plen, în mod obligatoriu, în două sesiuni ordinare pe an (cuprinzând mai multe ședințe), și se pot reuni, de asemenea, în mai multe sesiuni extraordinare, în funcție de problemele de actualitate legislativă care se impun, date fiind competențele specifice ale reuniunilor în ședințe comune. De asemenea, camerele se pot reuni și în sesiuni solemne pentru aniversări, comemorări etc.

Din punct de vedere procedural, personalități internaționale reprezentative sunt invitate în ședințele comune ale celor două Camere ale Parlamentului României; scurte introduceri biografice, cu precădere de natură profesională, sunt prezentate în fața senatorilor și deputaților români înainte de alocuțiunea invitatului. Rar și foarte rar, se acceptă o formă de dezbatere rigidă și ritualizată, permițând câte o întrebare pentru invitatul străin din partea fiecărui grup parlamentar. De pildă, dintre cei zece invitați străini care au susținut alocuțiuni în plenul Camerelor reunite ale Parlamentului României în perioada 2007–2013, numai doi dintre ei¹² au formulat răspunsuri cumulate la întrebări adresate de câte un reprezentant al fiecărui grup parlamentar, după cum putem vedea în tabelul din *Anexa nr. 1*.

---

¹¹ *Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului*, <http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?id=748>

¹² Jose Manuel Durao Barroso, președintele Comisiei Europene, și Jean-Claude Mignon, președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. Întrebările înregistrate din partea diferitelor grupuri parlamentare nu au relevanță metodologică în contextul studiului nostru, în sensul în care se focalizează, în general, pe preocupări de politică internă specifice fiecărui grup parlamentar și care își pot găsi răspunsuri și soluții numai pe plan politic intern, fără „intruziunea” Uniunii Europene. Din acest motiv, răspunsurile cumulate ale celor doi invitați se constituie în prilej de reafirmare a valorilor europene și a rolului central al parlamentelor naționale din Europa în gestionarea afacerilor interne și atingerea consensului asupra afacerilor europene.

5. DIMENSIUNEA EUROPEANĂ A TEMATICILOR ABORDATE

5.1. TEMATICI PRIORITARE ALE DISCURSULUI DESPRE EUROPA

Cele zece alocuțiuni care fac obiectul acestui studiu se înscriu, toate, în general în mod direct, în tematica europeană, motiv pentru care am păstrat în corpusul supus analizei toate intervențiile unor invitați străini în plenul Parlamentului României din perioada avută în vedere. Am identificat trei categorii principale de invitați:

a. oficiali ai Uniunii Europene: Președintele Comisiei Europene J.M. Barroso în 2007; Președinți ai Parlamentului European: H.-G. Pöttering, în 2007; J. Buzek, în 2010 și M. Schulz în 2012; Președintele Consiliului European, H. von Rompuy, în 2012; Președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, J.-C. Mignon, în 2013;

b. reprezentanți ai altor organisme internaționale: Directorul general al Fondului Monetar Internațional, D. Strauss-Kahn, în 2010;

c. oficiali ai altor state, dintre care doi președinți: președintele Franței, N. Sarkozy, în 2008, și președintele interimar al Republicii Moldova, M. Ghimpu, în 2010; și, respectiv, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, Li Keqiang, în 2013.

Vizitele oficiale care au prilejuit alocuțiunile analizate sunt, în genere, fie corelate cu momente istorice cu încărcătură simbolică, fie înscrise în cadrul unor delegații oficiale organizate pentru semnarea de protocoale de cooperare bilaterală (astfel indicate în *Anexa nr. 1*).

În categoria momentelor istorice se înscriu:

– aniversarea, în 25 februarie 2013, a 20 de ani de la aderarea României la Consiliul Europei, marcată simbolic de alocuțiunea în plenul Parlamentului României a președintelui Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Jean-Claude Mignon;

– aniversarea, în 24 aprilie 2012, a șapte ani de la Semnarea la Luxemburg de către România a Tratatului de Aderare la UE, marcată prin vizita oficială a președintelui Consiliului European, Herman Van Rompuy și alocuțiunea acestuia în plenul Parlamentului României;

– aniversarea, în 27 aprilie 2010, a 20 de ani de la momentul în care tricolorul a devenit drapel de stat al Republicii Moldova, marcată în plenul Parlamentului României prin alocuțiunea lui Mihai Ghimpu, Președintele interimar al Republicii Moldova și președintele parlamentului de la Chișinău.

Din cea de-a doua categorie fac parte:

– semnarea acordului strategic bilateral franco-român, în 4 februarie 2008, moment marcat prin Alocuțiunea Președintelui Republicii Franceze, Nicolas Sarkozy;

– semnarea Protocolului de colaborare și parteneriat între Parlamentul României și Parlamentul Republicii Moldova care instituie Comisia comună pentru integrare europeană a Republicii Moldova, în 27 aprilie 2010, moment marcat prin

Alocuțiunea Președintelui interimar al Republicii Moldova și Președinte al Parlamentului de la Chișinău, Mihai Ghimpu;

– semnarea Acordului bilateral de cooperare chino-română, în contextul Forumului la înalt nivel China-Europa Centrală și de Est, derulat la București, în noiembrie 2013, moment marcat prin Mesajul premierului Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, Li Keqiang, susținut în 27 noiembrie 2013.

Din punct de vedere a organizării tematice a acestor intervenții străine în plenul parlamentului, alocuțiunile oficialilor europeni se centrează pe o serie de teme dominante precum: România în Uniunea Europeană (cu subtematici privilegiate: lupta împotriva corupției, statul de drept, aderarea României la spațiul Schengen, drepturile minorităților în UE, libera circulație în UE), reforma politică și instituțională a Uniunii Europene (în special, ratificarea noului Tratat de Reformă), alegerile europarlamentare (ca tematică secvențială în 2007, în contextul în care România participă pentru prima dată la acestea); o temă transversală care este atinsă, practic, de majoritatea discursurilor analizate se referă la criza economică și la efectele sociale și politice pe care aceasta le înregistrează în statele membre, precum și asupra imaginii de ansamblu a Uniunii Europene.

Niciunul dintre celelalte discursuri susținute de alți invitați străini în plenul Parlamentului României nu neglijează tematicile europene, fie în mod direct (așa cum este cazul discursului lui M. Ghimpu, axat pe suportul acordat de România Republicii Moldova în scopul aderării acesteia din urmă la Uniunea Europeană), fie în mod secvențial (vezi discursul lui D. Strauss-Kahn, care așează în oglindă principiile FMI și politica fiscală a Uniunii Europene și, respectiv, discursul lui Li Keqiang, care contextualizează cooperarea chino-română în perspectiva integrată a relațiilor chino-europene, cu focus pe Europa Centrală și de Est).

5.2. TOPOSURI ALE DISCURSULUI DESPRE EUROPA

Neoretorica revitalizează impactul public al toposurilor (ca forme de raționament care structurează logica discursivă a argumentației), înțelese ca locuri comune ale gândirii transpuse simbolic în discurs, cu semnificație pentru partenerii de dezbateră sau pentru auditoriu. În perspectiva contemporană asupra diplomației publice, forța semnificantă a toposurilor se traduce în termeni de „soft power”¹³, înscrisă în demersul școlii constructiviste asupra relațiilor internaționale, conform căreia discursul reprezentanților oficiali reprezintă principalul instrument și vehicul de transmitere și popularizare a normelor și a valorilor împărtășite. Din perspectivă clasică, principalele categorii de toposuri¹⁴, care contribuie la percepția proximală

¹³ „Through discourse, PD [public diplomacy] actors seek to change the frames of references that foreign audiences use to discuss their own country. The messages they deliver and the self-image they project are intended to persuade foreign publics to adopt a positive view” (M.K. Davis Cross; J. Melissen, 2013, p. 3).

¹⁴ Vezi în acest sens și L. Bădescu, 2011.

(din punct de vedere spațial și identitar) și facilitează o viziune împărtășită, sunt cele geografice, istorice, culturale, politice și religioase. Toate acestea se regăsesc atât în discursurile oficialilor europeni care au vizitat Parlamentul României, cât și în discursurile reprezentanților altor organisme internaționale ori ale șefilor de state și de guverne, ale căror discursuri au fost incluse în corpusul nostru de analiză.

În ceea ce privește discursul despre Europa, identificăm, în alocuțiunile oficialilor europeni care s-au adresat plenului Parlamentului României, o serie de toposuri din categoriile clasice menționate, care definesc identitatea construcției europene. Identitatea simbolică a construcției europene actuale nu se definește însă în prezent, în mod strict, pornind de la aceste toposuri (care, oricum, nu sunt negate, ci, mai degrabă, reafirmate cu fiecare prilej). Astfel, am identificat un nou set de toposuri care definesc construcția europeană actuală, iar valențele sale pot fi observate la nivelul oricărei forme de diplomatie publică promovată de oficialii Uniunii Europene și, deci, inclusiv în alocuțiunile analizate, astfel:

1. *locuri comune*: toposul geografic (continentul Europa), toposul istoric (istoria tumultuoasă a statelor continentului european care au intrat pe un alt drum odată cu realizarea construcției europene care promovează pacea), toposul cultural (moștenirea culturală comună a Europei, adesea este utilizat și toposul cultural-identitar al moștenirii latine), toposul politic (Uniunea Europeană – construcție politică), toposul religios (creștinismul, tradiția creștină a Europei sau chiar Europa creștină).

2. *locuri specifice*¹⁵: Este vorba în primul rând de valorile universale (pacea, libertatea de exprimare, democrația, drepturile și libertățile fundamentale, egalitatea de șanse și de tratament etc.) înțelese ca valori specifice Uniunii Europene, precum și toposuri identitare specifice¹⁶ actualei construcții europene precum: unitatea și diversitatea, cetățenia națională și cetățenia europeană, păstrarea suveranității naționale în Europa unită, viitorul Europei și, respectiv, cooperarea interparlamentară. Nu întâmplător, acestea din urmă sunt tematicile care compun agenda publică europeană¹⁷, cu atât mai mult cu cât ele se constituie, în același timp, atât în argumente pentru proeuropeni, cât și în contraargumente pentru eurosceptici, definind astfel paradoxul identității europene în construcție.

6. IDEALUL DEMOCRATIC: REPREZENTĂRI ÎN DISCURSURILE INVITAȚILOR STRĂINI

Tot neoretica ne oferă procedeele tehnice de examinare a diferitelor categorii de toposuri care permit construirea unei argumentări reușite în cadrul discursului deliberativ. După K. Perelman și L. Olbrechts-Tyteca (1958/2008),

¹⁵ V. în acest sens K. Perelman și L. Olbrechts-Tyteca, 1958/2008: p. 112–115.

¹⁶ Toposurile identitare specifice sunt exemplificate prin extrase din alocuțiunile analizate în tabelul de la *Anexa nr. 2*.

¹⁷ Vezi V. Pricopie, 2014.

acestea sunt: toposuri ale cantității, ale calității, ale ordinii, ale existentului, ale esenței și ale persoanei – cele mai reprezentative categorii, care, în funcție de situația argumentativă și de contextul discursiv, permit identificarea în discurs a realității unice promovate prin acel discurs, ale cărei valențe au devenit fundamentale concrete, în virtutea demonstrației. Pornind de la aceste considerente de ordin teoretico-metodologic, putem identifica în discursurile analizate modul în care valori abstracte (idealuri democratice) se convertesc discursiv în valori concrete (sisteme, state, norme, reguli, proceduri, acțiuni democratice) care definesc și fundamentează o realitate actuală unică – Uniunea Europeană.

Premisele argumentative ale oricărui discurs oficial despre Europa în România sunt următoarele: atitudinea cetățenilor români, favorabilă și foarte favorabilă Uniunii Europene și instituțiilor acesteia (uneori cea mai ridicată la nivel european, așa cum este reflectată de rapoartele Eurobarometru, în special în perioada de preaderare), în deficitul României și al instituțiilor centrale naționale; speranțele publice asociate adesea *in abstracto* construcției europene, în sensul în care procedura de aderare la Uniunea Europeană s-a construit la nivel de percepție publică în jurul a câtorva metafore identitare (drumul spre Europa, întoarcerea României la normalitatea/civilizația/familia europeană etc.); situație de argumentare comodă într-un context de încredere socială generalizată în Uniunea Europeană și instituțiile acesteia, dublată de prestigiul personalităților invitate (argument de autoritate), elemente care asigură un context de adeziune explicită a auditoriului (în cazul nostru, senatorii și deputații care compun Parlamentul României și, deci, îi reprezintă în mod democratic pe cetățenii României). În aceste condiții, în care auditoriul este în majoritate favorabil tezei centrale expuse în argumentație, toposurile sunt utilizate într-un scop subtil – acela de a consolida percepția pozitivă în condițiile în care realitatea europeană nu mai este (sau nu ar mai trebui să fie) o abstracțiune pentru România (începând din ianuarie 2007), ci o realitate concretă, socială a cetățenilor români.

Disocierea concret/abstract în ceea ce privește realitatea europeană în România actuală constituie, de asemenea, o mare provocare pentru un astfel de discurs, motiv pentru care cele mai multe dintre discursurile emise de reprezentanți oficiali europeni sau ai unor state europene vizează să-și avizeze auditoriul asupra implicațiilor concrete ale realității europene a României actuale, și aceasta în special în relație cu dimensiunea concretă a practicilor și normelor democratice. De aceea, considerăm în acest studiu că teza argumentativă a șapte¹⁸ din zece alocuțiuni analizate vizează un aspect profund al relației abstract-concret, respectiv conștientizarea apartenenței europene și a implicațiilor acesteia în relație cu idealul democratic abstract și cu manifestările sale concrete, atât la nivelul decidenților politici, cât și la nivelul cetățenilor unui nou stat membru al Uniunii Europene. La acest nivel, idealul democratic și toate valorile și manifestările concrete asociate

---

¹⁸ Cu excepția alocuțiunilor lui D. Strauss-Kahn; M. Ghimpu; Li Keqiang.

acestui funcționează, la limită, ca argumente *ad hominem*, periferice, dar incontestabile, iar această perspectivă justifică alegerea noastră de a prezenta în oglindă reprezentările discursive ale invitațiilor asupra democrației europene și, respectiv, asupra democrației românești¹⁹.

Privirea în oglindă a reprezentării central-europene asupra democrației și a manifestărilor concrete ale acesteia și, respectiv, a reprezentării oficialilor europeni asupra stadiului democratic al României actuale permite identificarea unei mutații care s-a operat la nivel simbolic asupra unei metafore recurente care a traversat toate discursurile publice românești și europene în toată perioada de preaderare a României la Uniunea Europeană – *drumul României spre Europa*. Departe de a se fi încheiat la ianuarie 2007, odată cu aderarea efectivă, calea europeană a României, așa cum rezultă ea din perspectiva aleasă în alocuțiunile oficialilor europeni, contrazice astfel percepția publică națională care considera în mod explicit momentul 1 ianuarie 2007 drept finalitatea procesului de europenizare și punctul terminus al drumului României spre Europa. Prin urmare și în special în relație cu procesul de democratizare efectivă la standarde europene, drumul spre Europa al României contemporane se întoarce în punctul inițial, la 1 ianuarie 2007, prin implicarea unui alt set de realități sociale și mai ales politice din registrul „democrației emergente”, care acționează la nivel simbolic ca sancțiuni discursive, astfel:

a. sancțiuni discursive implicite, cu rol de avertisment (acestea pot fi relaționate cu lipsa de reacție a instituțiilor naționale în actualul context european al României și lipsa dezbaterii participative din partea reprezentanților naționali în contextul relațiilor bilaterale dintre Uniunea Europeană și România, stat membru):

„Din octombrie 2006, Comisia Europeană a primit 180 de opinii din 23 de adunări naționale, pentru 59 de propuneri legislative. *Parlamentul României, însă, nu a profitat de această oportunitate, dar sper că dialogul nostru se va construi în lunile și anii care vin. Aceasta reprezintă o oportunitate pentru un impact direct asupra dezbaterilor europene*” (J. M. Barroso, 2007);

sau

„*Drumul înainte este dificil, însă, de data aceasta, nu sunteți singuri. Sunteți un membru important al Uniunii Europene, cu un glas care trebuie auzit și suntem aici pentru a vă ajuta, indiferent cât de lung sau de dificil va fi acest drum*” (J. Buzek, 2010).

b. Sancțiuni explicite, cu rol de corectare a actualelor practici politice naționale (acestea pot fi corelate cu recomandările în acest sens ale rapoartelor de țară pregătite de specialiștii Comisiei Europene în fiecare an, pornind de la deraierile identificate privind practica democratică):

„Nu-mi este foarte ușor să vă spun următorul lucru, dar, ca prieten, trebuie să fiu sincer. *Pentru mine, nici abuzul de încredere și nici ordonanțele de urgență nu*

---

¹⁹ Vezi tabelul de la *Anexa nr. 3*.

sunt compatibile cu spiritul democrației. O astfel de practică politică subminează principiul controlului democratic reciproc” (M. Schulz, 2012);

sau

„Democrația nu constă numai în aplicarea unor texte, este, înainte de toate, o practică și o stare de spirit. Nicio constituție, oricât de perfectă ar fi, nu garantează o funcționare într-adevăr democratică, care presupune respectul celuilalt și toleranța. Politica nu poate fi continuarea războiului. Democrația presupune ca majoritatea să accepte să nu abuzeze de puterile sale, chiar când textele legii o permit. Nu trebuie să recurgem masiv la ordonanțe de urgență și o polarizare excesivă este, de asemenea, periculoasă” (J.-C. Mignon, 2013);

sau

„Este vorba despre faptul că orice persoană care este condamnată politic trebuie să renunțe imediat la mandat. Imunitatea parlamentară trebuie să permită însă exercitarea mandatului fără niciun fel de presiuni. Așa este, dar este vorba despre credibilitatea actorilor politici în democrație. Aș mai adăuga că existența unei prese libere, independente este o condiție a democrației. Reglementarea ei trebuie să fie exercitată de către un organ absolut independent” (J.-C. Mignon, 2013).

În aceste condiții, principalele tipuri de acțiuni naționale percepute drept deraieri de la idealul democratic european, așa cum rezultă din alocuțiunile oficialilor UE, sunt: atingerile aduse libertății presei²⁰, libertății de exprimare și drepturilor minorităților, abuzul guvernamental în practica ordonanțelor de urgență, uzarea de imunitatea parlamentară în scopul evitării condamnării, în cazul anumitor parlamentari, de altfel, elemente care în ultimii ani au constituit puncte sensibile în rapoartele de țară elaborate de Comisia Europeană în cazul României. Corecțiile aduse de oficialii europeni, atât la nivelul alocuțiunilor analizate, cât și prin rapoartele de țară, converg spre aceeași idee a conștientizării pe plan național a

---

²⁰ În plus, este cunoscut faptul că mass-media din România e foarte critică la adresa acțiunilor politice în ceea ce privește libertatea presei. Evaluând activitatea comisiilor specifice reglementării domeniului mass-media din Camera Deputaților și Senatul Parlamentului României, R. Petre observă că aderarea la Uniunea Europeană începe să fie marcată și prin schimbări structurale la nivelul organizării și funcționării comisiilor parlamentare în domeniul mass-mediei, sub influența reglementărilor europene în vigoare: „Este de remarcat că, în pofida încrederii scăzute față de Parlament a cetățenilor și a poziției critice a mediei față de respectiva instituție, totuși de aceasta depinde cadrul legislativ în care societatea și mass-media funcționează” (R. Petre, 2009: p. 38). Sunt privilegiate abordările culturologice tradiționale asupra mass-mediei și, mai nou, după integrare, abordarea tehnicistă în relație directă cu reglementările europene în domeniul industriilor media, astfel: „În ambele camere parlamentare, media este situată alături de cultură, abordarea culturologică a mass-mediei având tradiții destul de îndelungate în sistemele instituționale românești. Aceste variante instituționale încep să se modifice în context european, conform distincțiilor între conținutul mediei și suportul tehnologic al acesteia, între accepțiunea economică de produs pe o piață, parte a industriilor culturale și accepțiunea culturală de bun simbolic” (*Ibidem*, p. 39). În acest context, este necesar un studiu amănunțit asupra dezbaterilor conduse în ședințele comisiilor de media ale Parlamentului României asupra specificațiilor rapoartelor de țară elaborate de Comisia Europeană în ceea ce privește atingerile aduse de politic libertății presei în România.

responsabilității politice în actualul context european, subînțeleasă în relație cu *solidaritatea* Uniunii Europene, atât de des afirmată în corpusul acestui studiu. În fapt, este vorba despre un nou cuplu nominal cu valențe argumentative pe planul disocierii, care circumscrie actuala realitate concretă, europeană, a României actuale.

7. ÎN LOC DE CONCLUZII

În democrațiile contemporane, abordarea sistemică asupra democrației este privilegiată, cu o importantă dimensiune instituțională care se axează pe rolul instituțiilor în asigurarea reprezentativității și participării cetățenilor la deciziile democratice. În acest cadru, principalele idealuri democratice (care se confundă cu două dintre principalele valori și drepturi universale) sunt libertatea și egalitatea. Tot în acest cadru, parlamentul unui stat declarat democratic se constituie simbolic în arena de dezbatere reprezentativă la nivel național pentru apărarea idealurilor democratice. Uniunea Europeană – structură politică și instituțională suprastatală și transnațională – așază cele două idealuri democratice fundamentale, alături de pace, în centrul preocupărilor sale de protejare și promovare a democrației. Acestea deschid toate textele constitutive ale construcției europene și sunt prezentate drept argumente, construite cel mai adesea prin disocierea noțiunilor, pentru toate deciziile și acțiunile politice, sociale, economice, culturale, comunicaționale ale Uniunii Europene.

În ceea ce privește democrația – un topos recurent al discursului oficialilor despre Europa – disocierea noțiunilor din categoria *lumea ideilor* (idealuri democratice) și *lumea materialului* (reguli, norme, proceduri, practici, acțiuni democratice) alunecă în transformarea în locuri comune a unor argumente care creează realul. De altfel, dacă pornim de la premisa că disocierea exprimă o viziune asupra lumii²¹, putem spune că întreaga construcție europeană are la bază principiul argumentativ al disocierii noțiunilor, *via* cuplul platonician unitate/pluralitate sau cuplul clasic unitate/multiplicitate, definitiv pentru gândirea filosofică occidentală. În acest context, toate alocațiunile care compun corpusul analizei noastre se revendică din genul epidictic, specific argumentării în discursul deliberativ, și operează cu o serie de principii ale retoricii antice, dintre care cele mai reprezentative sunt: *adaptarea discursului pentru un „auditoriu universal”*, în scopul de *a spori intensitatea adevărului* acestuia și de *a normaliza*, prin locuri comune, *o nouă realitate*, cu sprijinul unei alte disocieri – aceea dintre *valori abstracte* și *valori concrete*, care, în discursurile analizate, se susțin reciproc și simultan, astfel încât valorile abstracte ajung să devină, prin argumentare, valori concrete care definesc o realitate unică. Unicitatea, originalitatea și forța Uniunii Europene, transmise discursiv în noul stat membru, România, în principal prin

²¹ K. Perelman și L. Olbrechts-Tyteca, 1958/2008: p. 560.

vocea oficialilor europeni, par astfel, privite retrospectiv, o emanație a unei voci unice – rezultantă a diplomației publice europene.

BIBLIOGRAFIE

1. BĂDESCU, L. (2011). „Strategii de promovare a culturii române. Scriitori diplomați în spațiul lusitan”. *Filologie și bibliologie. Studii*, Timișoara: Editura Universității de Vest, p. 95–101.
2. CALVERT, R.; JOHNSON, J. (1998). „Rational Actors, Political Argument, and Democratic Deliberation”. Paper prepared for presentation at the 1998 annual meeting of the American Political Science Association. Consultare *on line*: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?rep=rep1&type=pdf&doi=10.1.1.134.9202>.
3. DAVIS CROSS, M.K.; MELISSEN, J. (2013). *European Public Diplomacy*. New York: Palgrave MacMillan.
4. ELSTER, J. (1998). *Deliberative Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. MATHIEU, B. (2010). „Présentation du quatrième numéro consacré aux techniques de participation démocratique”. „Jurisdoctoria”, nr. 4, p. 11–13.
6. PERELMAN, K.; OLBRECHTS-TYTECA, L. (1958/2008), *Traité de l'argumentation*. Bruxelles: Editions de l'Université de Bruxelles.
7. PETRE, R. (2009). „Rolul de reglementare în domeniul media al comisiilor parlamentare”, în *Instituții interne și internaționale*, R. Radu și R. Surugiu (coord.), București: Editura Universității din București, p. 35–43.
8. PRICOPIE, V. (2014). „Debating Europe in Romanian Parliament”. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Elsevier Publishing [în curs de apariție].
9. PRICOPIE, V. (2013). „The Public Interest in Romanian Parliamentary Debate”. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, volume 92C, Elsevier Publishing, p. 764–769.
10. RASMUSSEN, S.B. (2009). *Discourse Analysis of EU Public Diplomacy Messages and Practices*. Netherlands Institute of International Relations ‘Clingendael’: Palgrave.
11. TREIMANE, L. (2011). „Analyzing Parliamentary Discourse: Systemic Functional Perspective”. „KALBOTYRA”, 63, 3, p. 78–94.

TEXTE LEGISLATIVE:

1. *Versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană*, în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”, Anul 53, C83/10.03.2010, versiunea în limba română, p. 1–388.
2. *Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene* (C83/02), în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”, Anul 53, C83(02)/10.03.2010, versiunea în limba română, p. 389–403.
3. *Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului*, aprobat prin Hotărârea Parlamentului României nr. 4/1992, cu modificările și completările ulterioare, republicat în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 461 din 25 iulie 2013, <http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?id=748>
4. *Protocolul privind rolul Parlamentelor naționale în Uniunea Europeană* (C310), în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”, C310/16.12.2004, p. 204–206.

SURSA CORPUSULUI:

11 alocuțiuni susținute de invitați străini în ședințele comune ale celor două Camere ale Parlamentului României în perioada 1 ianuarie 2007–31 decembrie 2013, extrase din stenogramele ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului, accesate on line la adresa: <http://www.cdep.ro/pls/steno/steno.home?idl=1>

Anexa nr. 1

Alocuțiuni ale invitaților străini în Parlamentul României (2007–2013)

Nr. crt.	Alocuțiune – invitat	Data	Tematici abordate în discurs	Observații
1.	<i>Alocuțiunea domnului Jose Manuel Durao Barroso, președintele Comisiei Europene</i>	6.09.2007	Noul Tratat de reformă în Uniunea Europeană	+ câte o întrebare din partea fiecărui grup parlamentar și răspunsurile Președintelui CE
2.	<i>Alocuțiunea domnului Hans-Gert Pöttering, președintele Parlamentului European.</i>	16.10.2007	Alegerile europarlamentare Secundare: rolul României în Europa în special pentru politica de vecinătate; Justiția și continuarea luptei împotriva corupției	
3.	<i>Alocuțiunea domnului Nicolas Sarkozy, președintele Republicii Franceze.</i>	4.02.2008	Prietenia franco-română și relațiile economice bilaterale Semnarea acordului strategic bilateral Secundar: ratificarea în Parlamentele Franței și României a Tratatului de la Lisabona în aceeași zi; migrația; politica de vecinătate și rolul României în zona Mării Negre	
4.	<i>Alocuțiunea domnului Dominique Strauss-Kahn, directorul general al Fondului Monetar Internațional.</i>	30.03.2010	Teme anunțate de invitat: „Prima privește situația curentă în criza economică financiară globală. Apoi, care sunt pașii ce trebuie făcuți în continuare, inclusiv pentru România și apoi câteva cuvinte despre rolul FMI”.	În program erau prevăzute inițial întrebări și răspunsuri, invitatul se scuză în preambul că este nevoit să părăsească România imediat după discurs și anulează astfel dezbateră.
5.	<i>Alocuțiunea domnului Mihai Ghimpu, președintele interimar al Republicii Moldova și președintele Parlamentului de la Chișinău.</i>	27.04.2010	Semnarea Protocolului de colaborare și parteneriat între Parlamentul României și Parlamentul Republicii Moldova care instituie Comisia comună pentru integrare europeană a Republicii Moldova.	Semnificația simbolică a vizitei: aniversarea la 27 aprilie a 20 de ani de la momentul în care tricolorul a devenit drapel de stat al Republicii Moldova.

6.	<i>Alocuțiunea domnului Jerzy Buzek, președintele Parlamentului European</i>	9.06.2010	Criza economică și provocările ei pentru statele membre ale UE Mesaj de solidaritate din partea Parlamentului European și a Uniunii Europene	
7.	<i>Mesajul domnului Herman Van Rompuy, președintele Consiliului European.</i>	25.04.2012	Locul și rolul României în Uniunea Europeană Aderarea României la Spațiul Schengen Impactul crizei economice asupra imaginii Uniunii Europene	Semnificația simbolică a vizitei: șapte ani de la semnarea Tratatului de Aderare a României la UE, 24 aprilie 2005, Luxemburg
8.	<i>Alocuțiunea domnului Martin Schulz, președintele Parlamentului European.</i>	31.10.2012	Lupta împotriva corupției – suspendarea a trei programe operaționale din cauza neregulilor identificate.	
9.	<i>Alocuțiunea domnului Jean-Claude Mignon, președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.</i>	25.02.2013	Rezolvarea crizei politice interne în România – problema coabitării, lupta împotriva corupției, problema minorităților naționale, migrația internă în cadrul UE.	+ câte o întrebare din partea fiecărui grup parlamentar și răspunsurile Președintelui Adunării Parlamentare a Consiliului Europei Semnificația simbolică a vizitei: aniversarea a 20 de ani de la aderarea României la Consiliul Europei
10.	<i>Mesajul E.S. domnului Li Keqiang, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze.</i>	27.11.2013	Relațiile bilaterale de cooperare chino-române	Context: Forumul la înalt nivel China - Europa Centrală și de Est derulat la București în noiembrie 2013

Toposuri identitare specifice ale discursului despre europa: extrase semnificative

Europa	Unitate și diversitate	Cetățenie națională și cetățenia europeană	Păstrarea suveranității naționale în Europa unită	Viitorul Europei	Cooperarea interparlamentară
<p>J.M. Barroso (2007)</p>	<p>„Cel mai bun mod de a menține valorile noastre de toleranță și de acceptare reciprocă este nu doar de a privi istoria din trecut, ci și de a accepta diversitatea în Europa, ca o cheie pentru unitatea noastră”.</p>	<p>„Este una dintre marile realizări ale civilizației europene <i>posibilitatea de a rămâne patriot, de a mi iubi țara și, în același timp, de a fi loial acestei idei a unei Europe comune</i>”.</p>	<p>„Aceasta este <i>originalitatea Uniunii Europene</i>. Este prima oară în istorie când se întâmplă așa ceva, <i>un asemenea grup de țări atât de mare, care a decis să-și reunească suveranitățile, păstrându-și suveranitatea, dar consolidându-și și mărindu-și puterea, lucrând împreună</i>. Cred că este, într-adevăr, ceva fără precedent, un <i>proiect măreț</i>”.</p>	<p>„Unde sunt mulți, puterea crește. O Europă extinsă este o Europă mai puternică în lume”.</p>	<p>„Parlamentele naționale trebuie să aibă o atenție deosebită privitor la acest lucru, pentru a deschide linii de comunicare mai bune. Vedem în parlamentele naționale elemente importante care să intre în dialog cu noi. Ca rezultat, anul trecut, am stabilit un sistem prin care trimitem propunerile Comisiei direct către parlamentele naționale și prin care ne angajăm să dăm un răspuns tuturor comentariilor.”</p> <p>„Din octombrie 2006, Comisia Europeană a primit 180 de opinii din 23 de adunări naționale, pentru 59 de propuneri legislative. Parlamentul României, însă, nu a</p>

					profitat de această oportunitate, dar sper că dialogul nostru se va construi în lunile și anii care vin. Aceasta reprezintă o oportunitate pentru un impact direct asupra dezbaterilor europene.”
H.-G. Pöttering (2007)	„Trăiți într-o Românie democratică, care este, astăzi, membru al <i>comunității de valori ale popoarelor Uniunii Europene</i> ”.	„Primele alegeri în Parlamentul European, în România, vor reprezenta un punct culminant al aderării țării dumneavoastră la Uniunea Europeană. Prin aceste alegeri mulți <i>cetățeni ai României vor deveni cetățeni europeni cu încredere în sine și posibilitatea de a se exprima</i> ”.	„Omul și libertatea individului sunt puncte de plecare și miez al identității noastre europene, de aceea și principiul subsidiarității, care este stabilit în Carta Drepturilor Fundamentale, este înțeles de noi așa cum trebuie. Îmi doresc o	„ <i>Uniunea Europeană extinsă cere, din toate părțile, un angajament și o muncă pentru a putea realiza o reuniune orientată spre viitor</i> ”.	„ <i>Avem nevoie de această dezbatere europeană și, de asemenea, colaborarea dintre Parlamentul European și parlamentele naționale sunt de mare importanță. Parlamentul European și parlamentele naționale nu sunt concurente, ci parteneri pentru democrație și parlamentarism în Europa</i> .”
				„Împreună cu noii colegi ce vor fi aleși în noiembrie [alegeri europarlamentare, nov. 2007] vom lucra la dezvoltarea casei noastre europene”.	
				„Un viitor puternic și un viitor de succes pentru continentul nostru se află doar în unitate. Uniunea Europeană are nevoie de România”.	

		<p>Uniune Europeană care să se bazeze pe solidaritate, subsidiaritate și multitudine, să fie adaptată dorințelor cetățenilor săi și să aibă în centru omul și drepturile lui. Europeanii nu trebuie să uite însă unde le sunt rădăcinile. Nu, nu trebuie să uităm unde este acasă, unde este patria noastră. Patrie, Acasă și Europa, acestea trebuie să țină de identitatea noastră comună. Carta Drepturilor Fundamentale este o ancorare a acestei înțelegeri a valorilor”.</p> <p>„Faptul de a fi european se bazează pe principiul solidarității, pe principiul colaborării și pe principiul vieții comune, pe pace, democrație și toleranță”.</p>			
J. Buzek (2010)	„Uniunea Europeană înseamnă mult mai mult decât o piață comună, mult mai mult decât fonduri	„Românii dețin un loc special printre popoarele Europei, au o istorie specifică, manifestată mai ales în perioade de criză. Ați fost puși la		„Dragi prieteni, pentru România și alte țări din regiunea noastră, intrarea, aderarea la Uniunea Europeană nu a fost un scop în sine, ci doar un	

	<p>structurale sau decât politici agricole. Sigur, toate acestea sunt importante, însă Uniunea Europeană înseamnă mai mult decât atât. În primul rând, este o <i>comunitate</i> și, ca atare, trebuie să existe un <i>simț al solidarității, între noi, dar și între statele membre</i>. [...]. Acesta este cel mai important principiu al Uniunii Europene și el rămâne în picioare. [...]. Vă rugăm să nu uitați că trebuie să ne îndepărtăm de obiceiul de a vorbi despre cei de la Bruxelles ca despre niște străini. În prezent, Bruxelles-ul suntem noi”.</p>	<p>încercare de foarte multe ori, ca națiune, ca popor, ca țară. De multe ori, ați fost supuși unor presiuni, dar ați supraviețuit ca națiune, cultură și familie”.</p>		<p>prim pas, urmat apoi de continuarea reformelor începute. Astfel, vom putea profita de ocaziile pe care le oferă Uniunea Europeană pentru a ajunge din urmă vestul continentului european”.</p>	
<p>H. Van Rompuy (2012)</p>	<p>„<i>Uniunea Europeană este o uniune de drepturi și de valori. Numai prin respect mutual și prin toleranță</i></p>	<p>Libertatea de mișcare, libertatea de acces la servicii și muncă sunt valori de bază ale Uniunii Europene și ale statului de drept, un</p>	<p>Timp de decenii cuvântul Europa a însemnat speranță. A fost un sinonim al păcii și al prosperității. În</p>	<p>Aventura a început în 1950, cu oameni de stat din șase țări din Europa de Vest. Fiecare avea o altă cultură, o altă viziune asupra politicii, vorbeau</p>	

	<p><i>putem să păstrăm acest sentiment, această convingere că noi, ca europeni, în diversitatea noastră, împărtășim un destin comun.</i></p> <p>Toleranța și respectul între țări și în cadrul țărilor sunt datorii fiecărui guvern, este datoria fiecărui guvern ca nicio minoritate sau niciun grup să nu fie tratat ca cetățeni de rangul al doilea”.</p>	<p>semn al civilizației. Iar în acest spațiu nu există loc pentru stigmatizare, așa cum se întâmplă în unele țări în zilele noastre.</p>	<p>ciuda dificultăților, trebuie să păstrăm această ecuație. Este sarcina generației noastre de lideri politici să facem ca Europa să redevină o sursă de speranță, să fim fideli Imnului Uniunii Europene, „Oda bucuriei” de Beethoven.</p>	<p>limbi diferite. Și totuși, aveau în comun ceva esențial: „<i>proiectul european s-a născut din ideea că nu vom fi prizonieri ai istoriei noastre, ci vom putea să o depășim și, împreună, să construim un nou viitor</i>”.</p> <p>„<i>Să facem pace ca să construim viitorul – iată ce au început, acum trei generații, Franța, Germania și alte țări. Să înlocuim câmpul de luptă însângerat cu sălile de negociere de la Bruxelles. Să lăsăm la o parte vechile rivalități cu privire la frontiere sau la minorități și să le înlocuim cu voința de a trăi împreună, de a simți că aparținem unii altora</i>”.</p> <p>„Acele valori sunt în continuare miezul uniunii noastre, ele formează în continuare o forță puternică a schimbării.”</p>	
<p>M. Schulz (2012)</p>	<p>„Uniunea Europeană este mai mult decât un spațiu economic.</p>	<p>„Faptul că toate acestea le facem împreună, la nivel european, nu înseamnă că toate</p>	<p>„Este clar, niciun stat nu poate fi singur în acest proiect: nici</p>	<p>„Bazele Uniunii Europene le reprezintă principiul solidarității”.</p>	

	<i>Noi reprezentăm o comunitate de valori: democrația, statul de drept, drepturile omului, drepturile fundamentale și drepturile minorităților naționale”.</i>	prerogativele sunt la nivel european. Ele se completează. Această idee trebuie să fie susținută. <i>Identitatea națională este importantă pentru noi toți, dar trebuie să ne asigurăm, împreună, că vom reuși să punem copiii noștri la dispoziție locuri de muncă, trebuie să ne unim eforturile pentru a ne elibera de consecințele diverselor regimuri trecute”.</i>	Germania, nici Franța, nici Italia, nici Polonia, nici România. Deci toate acestea sunt posibile doar prin conjugarea eforturilor a 500 de milioane de cetățeni europeni. Această idee reprezintă cel mai bun instrument pentru asigurarea păcii și bunăstării sociale în secolul al XXI-lea”.	„Noi, în Europa, am înțeles că singuri pierdem și că împreună suntem puternici”. „Noi am înțeles că prin a-i ajuta pe cei care sunt mai slabi nu facem decât să ne întărim noi”.	
J.-C. Mignon (2013)		„Există tentația de a reveni la naționalism. <i>Sunt convins, cât se poate de sincer, că nu trebuie să facem din Europa decât o Europă solidară și mândră de valorile sale, deschisă spre vecinii săi”.</i>		„Prioritatea noastră absolută trebuie să fie să ne atingem obiectivele pe care ni le-am propus, respectiv <i>să avem un continent european unificat care să împărtășească aceleași valori ale democrației statului de drept și, firește, ale dreptului omului”.</i>	„ Încercăm să fim o casă a democrației , iar puținul pe care putem să-l facem, să-l punem în practică”. „Tocmai de aceea am încercat să-i asociez mai bine pe membrii adunării noastre tuturor problemelor Comitetului prezidențial și am decis, de asemenea, să organizez o întâlnire cu președinții delegațiilor naționale, să asigur legătura cu parlamentele naționale, care este fundamentală pentru organizația noastră”.

Anexa nr. 3

Democrația în discursurile invitaților străini: extrase semnificative

	Democrația în Europa	Democrația în România
J.M. Barroso (2007)	„Noi, la Uniunea Europeană, dăm o mare importanță democrației și responsabilității, legitimității democratice și desigur, sperăm că toate statele noastre membre, întotdeauna, o vor respecta. Dar asta este evident, totdeauna vor respecta aceste principii de democrație, legitimitate și responsabilitate democratică și sunt convins că instituțiile române și în special parlamentul dumneavoastră sunt instituții mature, care vor apăra mereu valorile europene ale democrației europene și libertății”.	„Este o plăcere să fiu în casa solemnă a democrației române”. „Este un curs intensiv de democrație românească, pe care l-am primit, așa, foarte rapid, și despre pluralismul românesc”.
N. Sarkozy (2008)	„Europa s-a schimbat, Uniunea Europeană s-a schimbat, lărgirea este un eveniment major al începutului acestui al 21-lea secol. Lărgirea înseamnă victoria democrației, dar lărgirea nu s-a încheiat încă”.	„Dumneavoastră, acum, ocupați locul care vi se cuvine în Uniunea Europeană și nu doar România are nevoie de Europa, ci și Europa are nevoie de o Românie democratică, modernă, inventivă, care își folosește întregul spațiu, întregul loc ce i se cuvine în această Europă pe care vrem să o construim cu toții”.
M. Ghimpu (2010)	„Am certitudinea că Republica Moldova și România, sunt în stare să construiască și să dezvolte un parteneriat strategic de lungă durată, bazat pe principii și pe valori europene, ce va permite fructificarea avantajelor pe care această relație specială o comportă pentru cele două state”.	„Propun să creăm împreună, România și Republica Moldova, un spațiu informațional unic, un spațiu cultural unic în care valorile să circule nestingherit, platforme comune de dezbateră publică, în așa fel încât cetățenii noștri să fie conectați în realitățile, evenimentele, trăirile, interesele cetățenilor României și Republicii Moldova. Și invers, ca să nu zic că există importante comunități de cetățeni ai Republicii Moldova la Iași, București, Brașov, Cluj, Timișoara și altele ale căror energii pot fi asimilate acestui amplu proces de comunicare și dezbateră interromânească”.
J. Buzek (2010)	„Mesajul solidarității, acesta este cel mai important mesaj pe care vreau să vi-l transmit din partea colegilor de la Parlamentul European și din partea întregii Uniuni Europene”.	„Drumul înainte este dificil, însă, de data aceasta, nu sunteți singuri. Sunteți un membru important al Uniunii Europene, cu un glas care trebuie auzit și suntem aici pentru a vă ajuta, indiferent cât de lung sau de dificil va fi acest drum”.

<p>M. Schulz (2012)</p>	<p>„Uniunea Europeană este mai mult decât un spațiu economic. Noi reprezentăm o comunitate de valori: democrația, statul de drept, drepturile omului, drepturile fundamentale și drepturile minorităților naționale”.</p>	<p>„Aderarea României a constituit o trecere a unui hop foarte important: trecerea de la dictatură la democrație, de la economia socialistă catastrofală la economia de piață.” „Nu-mi este foarte ușor să vă spun următorul lucru, dar, ca prieten, trebuie să fiu sincer. Pentru mine, nici abuzul de încredere și nici ordonanțele de urgență nu sunt compatibile cu spiritul democrației. O astfel de practică politică subminează principiul controlului democratic reciproc”.</p>
<p>J.-C. Mignon (2013)</p>	<p>„Ați dat dovadă de maturitate democratică de care nu m-am îndoit niciodată. Ați trecut de la un regim totalitar la o practică democratică. Democrația nu constă numai în aplicarea unor texte, este, înainte de toate, o practică și o stare de spirit. Nicio constituție, oricât de perfectă ar fi, nu garantează o funcționare într-adevăr democratică, care presupune respectul celuilalt și toleranța. Politica nu poate fi continuarea războiului. Democrația presupune ca majoritatea să accepte să nu abuzeze de puterile sale, chiar când textele legii o permit. Nu trebuie să recurgem masiv la ordonanțe de urgență și o polarizare excesivă este, de asemenea, periculoasă”.</p> <p>„Este vorba despre faptul că orice persoană care este condamnată politic trebuie să renunțe imediat la mandat. Imunitatea parlamentară trebuie să permită însă exercitarea mandatului fără niciun fel de presiuni. Așa este, dar este vorba despre credibilitatea actorilor politici în democrație. Aș mai adăuga că existența unei prese libere, independente este o condiție a democrației. Reglementarea ei trebuie să fie exercitată de către un organ absolut independent”.</p> <p>„Prioritatea noastră absolută trebuie să fie să ne atingem obiectivele pe care ni le-am propus, respectiv să avem un continent european unificat care să împărtășească aceleași valori ale democrației statului de drept și, firește, ale dreptului omului”.</p>	